

Presentació de la Iniciativa per la Productivitat i la Innovació

El Cercle d'Economia posa en marxa una iniciativa per a impulsar el creixement de la productivitat incidint en les polítiques públiques

- La Iniciativa per la Productivitat i la Innovació vol promoure la transició cap a un nou model productiu més eficient, innovador i sostenible que garanteixi el sistema de benestar
- Es tracta d'un projecte que involucra al sector públic, privat i acadèmic per tal de garantir respostes transversals i aportar solucions concretes i aplicables.
- L'objectiu és situar Catalunya com una de les regions líders en innovació a Europa l'any 2030. Per aquest motiu, s'abordaran reptes específics com el dèficit de professionals STEM o la necessitat d'incentivar la transferència tecnològica al mercat.

Per què és important que ens fixem en la productivitat

La iniciativa vol posar sobre la taula el problema de la baixa productivitat a Catalunya, Espanya i Europa, així com la bretxa en termes d'innovació (inversió en R+D, transferència tecnològica, etc.) entre Catalunya i les regions d'Europa i el món més avançades. La innovació és un dels principals motors de creixement de la productivitat, especialment la producció i implementació de noves tecnologies disruptives.

La productivitat, entesa com a PIB o renda generada per hora treballada, no hauria de ser només una preocupació dels economistes, sinó de tota la ciutadania. El creixement de la productivitat és imprescindible per a garantir el creixement sostingut de la renda per càpita (gràfic 1) i del conjunt de l'economia; això inclou l'increment dels salaris, la reducció d'hores treballades (gràfic 2), i la sostenibilitat del sistema de pensions. Un nivell elevat de productivitat és així essencial per a reduir el risc de pobresa (gràfic 3).

En definitiva, la continuïtat del nostre sistema de benestar tal com està dissenyat actualment, així com el progrés socioeconòmic, requereixen d'un increment

sostingut de la productivitat. Com va dir el Premi Nobel d'Economia Paul Krugman: “la productivitat no ho és tot, però a llarg termini, ho és pràcticament tot”.

Mala evolució de la productivitat als darrers anys

Durant la darrera dècada hem observat com la productivitat a Catalunya s'ha estancat i situat per sota dels nivells de la UE27 i inclús de la mitjana espanyola, amb una divergència creixent respecte a aquesta primera (gràfic 4). Aquesta mala evolució explica per què el nivell relatiu de renda per càpita a Catalunya es troba actualment per sota dels nivells de l'any 2000; durant els darrers 20 anys, s'ha produït una divergència entre el creixement d'aquest indicador a Catalunya respecte a la UE27 i a la zona euro (gràfic 5).

Als problemes estructurals europeus, detectats per diversos informes, se li sumen les problemàtiques específiques de l'economia catalana, que es troba per sota la mitjana de la UE en molts indicadors com la despesa en R+D, sobretot del sector privat (gràfic 6). El model productiu de Catalunya, com el d'Espanya, depèn encara en excés de sectors de baix valor afegit, i el creixement econòmic de les darreres dues dècades s'explica més per l'acumulació de factors de producció (treball i capital), que per millores en eficiència i inversions en sectors d'alt valor afegit.

Missió, estructura i objectius de la iniciativa

L'IPI neix amb un sentit d'urgència per abordar aquest problema, però també amb la voluntat d'aportar solucions pràctiques i concretes. En aquest sentit, la iniciativa vol combinar les funcions pròpies d'un *think tank* – generant anàlisi rigorosa i innovadora que permeti aprofundir en les causes del problema – amb les d'un *action tank* – establint col·laboracions estratègiques entre el sector públic, privat i l'àmbit acadèmic i de recerca, per a impulsar solucions.

L'IPI es proposa dur a terme accions i recomanacions concretes de polítiques públiques, basades en l'evidència, que permetin a Catalunya situar-se com una regió europea líder en innovació el 2030. El focus de la iniciativa serà transversal, i abordarà reptes específics com el dèficit de professionals STEM, la baixa transferència tecnològica entre acadèmia i empresa, la baixa implementació de noves tecnologies disruptives en el conjunt de l'economia, així com d'altres barreres al creixement de la productivitat.

La iniciativa està liderada pel Cercle d'Economia, i es regeix a través d'un Consell Assessor independent format per experts i professionals de l'àmbit econòmic, industrial i acadèmic (l·listat complet a l'Annex 2).

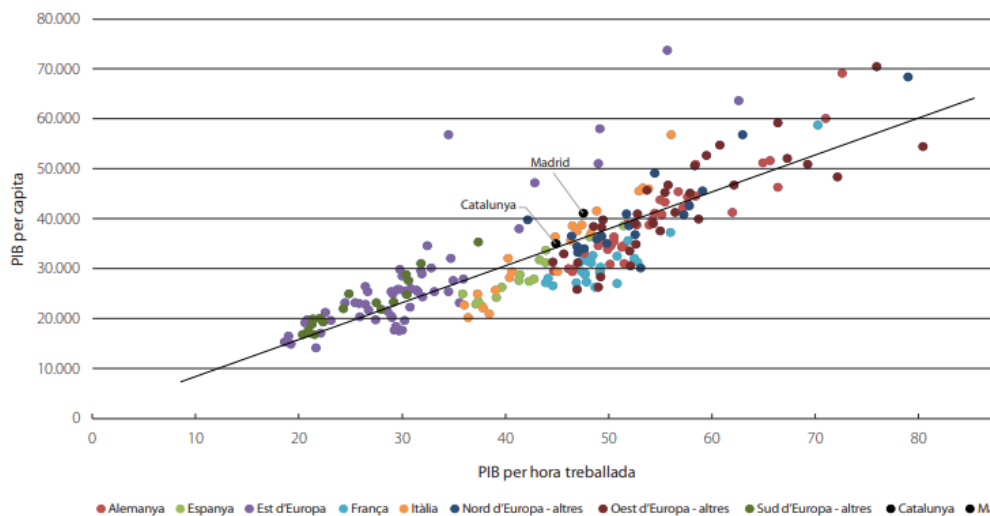
Més endavant es contempla la creació d'un Consell Institucional, amb representants de l'administració, la indústria, les universitats i els centres de recerca i tecnològics. L'objectiu és assegurar que l'IPI sigui una iniciativa de caràcter transversal i plural.

El projecte compta també amb una Secretaria Tècnica, formada per l'economista Lluís Torrens, del Cercle d'Economia, i l'economista Elisenda Lamana, del centre tecnològic Eurecat. Així mateix, la iniciativa està governada per un Comitè Executiu, format per Miquel Nadal, director general del Cercle d'Economia; Xavier Vives, professor de l'IESE i president del Consell Assessor de l'IPI; i els membres de la Secretaria Tècnica.

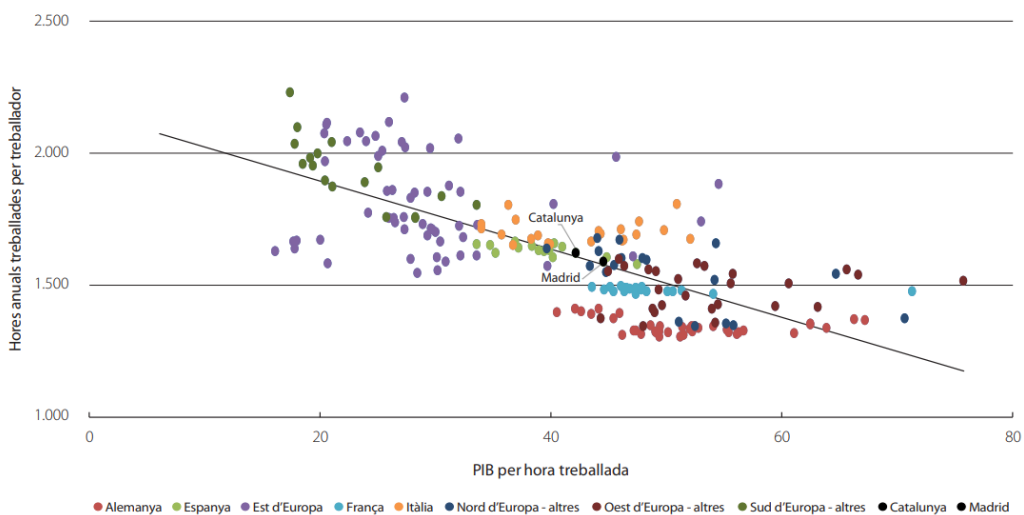
Pel que fa al finançament, el projecte està impulsat per dues entitats espònsor: el Banc Santander i la Fundació per la Indústria. Actualment, la iniciativa compta amb finançament per als pròxims tres anys. L'IPI es proposa utilitzar aquest finançament per impulsar una anàlisi rigorosa i innovadora, que permeti generar propostes concretes, possibilistes i amb impacte, en col·laboració amb els principals agents de l'ecosistema de la innovació a Catalunya, així com institucions i agents socials.

Annex 1

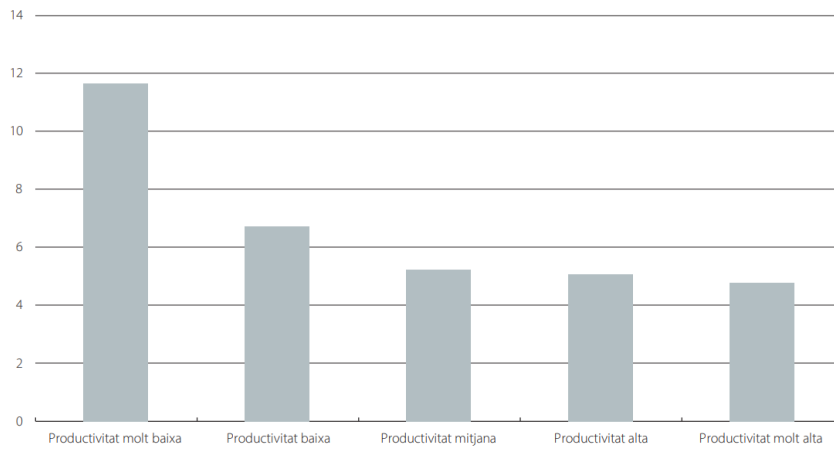
A continuació s'adjunten uns gràfics que permeten observar l'evolució d'aquestes macromagnituds a Catalunya, Espanya, la UE-27 i la zona euro; els nivells de despesa interna en R+D en una selecció de regions, així com la correlació entre productivitat i renda per càpita, hores treballades i pobresa.

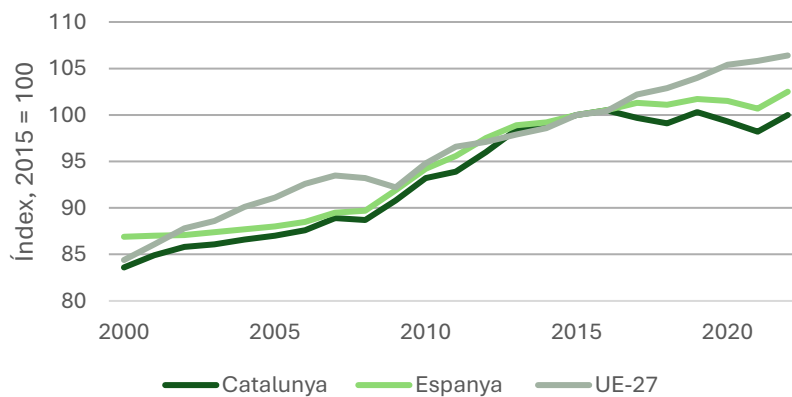
Il·lustració 1: Relació entre el PIB per càpita (mesurant en PPP) i la productivitat (PIB mesurat en PPP per hora treballada) a les regions NUTS2 de la UE, 2022. Font: Aspachs, A.; Solé, E. (2024): *Evolució de la productivitat a Europa: una mirada general*. Papers Cercle (Cercle d'Economia).

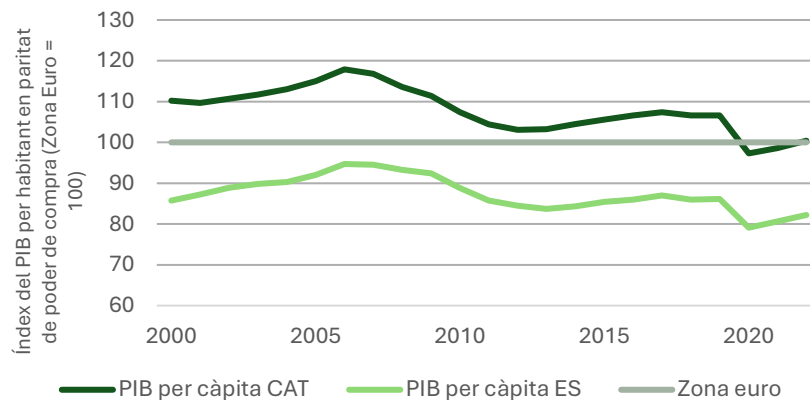
Il·lustració 2: Relació entre hores treballades i productivitat (PIB mesurat en PPP per hora treballada) a les regions NUTS2 de la UE, 2022. Font: Aspachs, A.; Solé, E. (2024): *Evolució de la productivitat a Europa: una mirada general*. Papers Cercle (Cercle d'Economia).

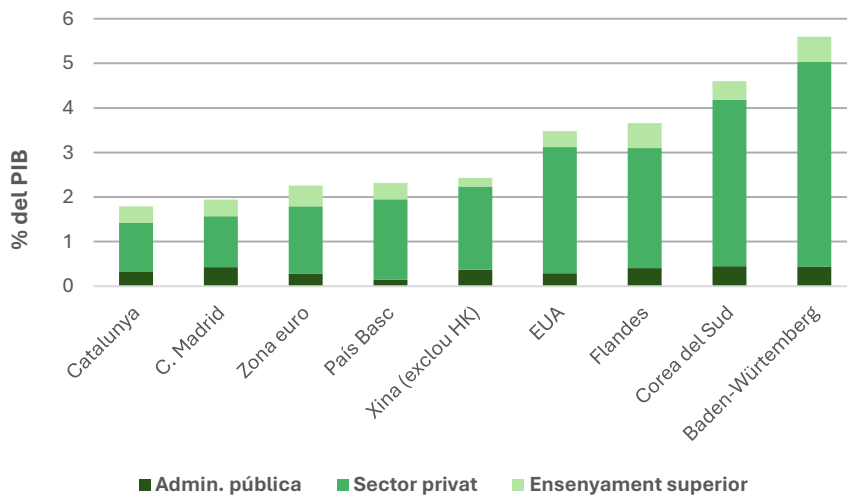
Il·lustració 3. Relació entre productivitat i població en risc de privació material severa (% de la població total). Font: Aspachs, A.; Solé, E. (2024): Evolució de la productivitat a Europa: una mirada general. Papers Cercle (Cercle d'Economia).

Il·lustració 4: Evolució de la productivitat real del treball per hora treballada a Catalunya, Espanya i la UE27. Font: Eurostat (2024)

Il·lustració 5: Evolució de la renda per càpita a Catalunya i a Espanya respecte a la zona euro, 2000-2022. Font: Direcció General d'Anàlisi Econòmica, Departament d'Economia (2024).

Il·lustració 6: Despesa interna en R+D respecte al PIB desglossada per sectors d'execució en una selecció de regions i països, 2021. Font: Eurostat (2024).

Annex 2: membres del Consell Assessor de l'IPI

José Luis Agell, soci de Pear VC

Oriol Aspachs, director d'Economia Espanyola a CaixaBank

Elisenda Bou, emprenadora

Albert Bravo, director de l'Innovation Growth Lab

Clara Campàs, sòcia gerent i cofundadora d'Asabys Partners

Xavier Ferràs, professor d'Operacions, Innovació i Data Sciences a ESADE

Teresa Garcia-Milà, catedràtica de la UPF i directora de la Barcelona School of Economics

Josep Maria Martorell, director adjunt de Barcelona Supercomputing Center

Núria Mas, professora Ordinària i directora del Departament d'Economia de l'IESE

Andreu Mas-Colell, president del BIST

Pedro Mier, president d'AMETIC

Miquel Puig Raposo, economista

Pau Relat, CEO de MAT Holding

Lluís Torner, director de l'Institut de Ciències Fotòniques (ICFO)

Mariona Vicens, directora d'Innovació i Transformació Digital de CaixaBank